

GEMEENTELIJK BUREAU MONUMENTENZORG,
 KEIZERGRACHT, 123 - AMSTERDAM. TEL. 0659-47.
 AFDELING: ARCHITECTUUR. DATUM: 10-2-87.
 DOORWEEF: VOORSTEL 84883 NR 2. GET. M. ANDRIJSEN
 GETEKEND NAAM TOE P. 622
 (BESTAANDE TOE VERNOG)
 AARD: KEIZERGRACHT, 123. JCH. 1.2°
 BLAD: 5614

HET PAND OPGENOMEN IN HET GRACHTENBOEK VAN JAN CASPAR PHILIPS (BRON: STADSARCHIEF AMSTERDAM, CIRCA 1768).

Appartement in grachtengordel Amsterdam oogt weer stijlvol

Voorbeeldige restauratie

In een opvallend rijksmonumentaal pand aan de Keizersgracht 194 te Amsterdam, op steenworp afstand van de Westerkerk, is een appartement over drie lagen voorbeeldig opgeknapt. In opdracht van de particuliere bewoner maakte 1meter98 architecten zowel het restauratieplan als het ontwerp. Het stijlvolle resultaat spreekt tot de verbeelding.

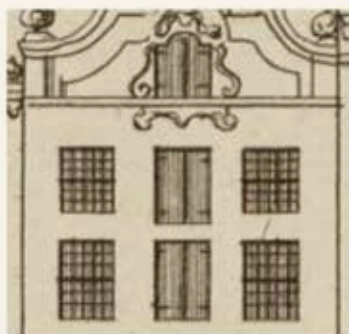
TWEEDE VERDIEPING; ZICHT OP DE NIEUWE TRAP EN HERSTELDE SCHUIFRAMEN MET NIEUWE VENSTERBANKEN EN RADIATOREN.

FOTOGRAFIE: IEMKE RUIGE

ca. 1768

bron:
Jan Caspar Philips, ca. 1768
Beeldbank Amsterdam,
010097012574
(details van hele afbeelding)

bovenste verdieping; luiken aan duimgehengen
onderste en middelste verdieping; buitenste vensters met schuiframen en fijne roedenverdeling, middelste vensters met luiken aan duimgehengen

1987

bron:
Nico J.M. Andriessen, 1987
Beeldbank Amsterdam,
00000091104
(details van hele afbeelding)

bovenste verdieping; draairaam zonder doorvalbeveiliging (of niet getekend),
middelste verdieping; stolpramen zonder (?) doorvalbeveiligingen met dickere middenstijlen, geen luiken meer, (duimen niet getekend, wel aanwezig).
onderste verdieping; schuiframen met dikke middenstijlen

1985

bron:
Han van Gool, 1985
Beeldbank Amsterdam,
BMA800040033_004
(details van hele afbeelding)

bovenste verdieping; draairaam met doorvalbeveiliging
middelste verdieping; draairamen met doorvalbeveiligingen en luiken aan duimgehengen
onderste verdieping schuiframen met slanke middenstijlen

2016

bron:
eigen fotografie, 2016
(details van hele afbeelding)

bovenste raam; draairaam met doorvalbeveiliging
middelste verdieping; midden stolpraam met doorvalbeveiliging en zonder luiken (duimen nog wel aanwezig in kozijn), buitenste ramen vast met middenstijlen slanker dan in 1987 en geen doorvalbeveiliging meer.
onderste verdieping; schuiframen, middelste raam met dickere middenstijlen, buitenste met slanke middenstijlen

Het betreffende pand in de UNESCO werelderfgoedzone staat al afgebeeld op tekeningen in het grachtenboek van Caspar Philipszoon uit circa 1768. Daarop is de oude indeling van ramen aan weerszijden en luiken in de middelste zone duidelijk herkenbaar. De oorspronkelijke functie van de bovenste lagen was pakzolder, dat is vandaag de dag nog merkbaar in de geringe verdiepingshoogte.

Bij aankoop door de opdrachtgever was het pand voorzien van een jaren tachtig interieur met een meranti trap die storend oogde. De badkamer en de keuken waren bovendien sterk verouderd en er was allerlei rommelig getimmerde vloer op vloer, verlaagde plafonds en voorzetwanden. Het huis zuchtte flink onder de inbreng der jaren. Architectenbureau 1meter98 uit Amsterdam ging de uitdaging aan om voor het appartement een restauratie- en interieurplan te maken.

3D scan

Om een juiste onderlegger voor de planvorming te creëren is de hele woning ingemeten met een 3D scan. Die techniek met laserlicht maakt het mogelijk nauwkeurig scheefstanden in beeld te brengen en vervolgens uit te tekenen.

De scan bracht aan het licht, dat de vloeren over de volle breedte van het pand maar liefst 14 centimeter afliepen. In overleg werd besloten de scheefstand niet geheel, maar slechts voor de helft te compenseren; volledig egaliseren zou te veel ten koste gaan van de toch al niet royale verdiepingshoogte. In de egalisatielaag die de scheefstand compenseert

is direct ook isolatie aangebracht om geluid van onderburen te weren.

Hout

De oude verlaagde gipsplafonds tussen de balken werden verwijderd, evenals veel voorzetwanden, vloerlagen en aftimmeringen uit de jaren '80. Zo kwam het vloerhout terug in het zicht tussen de balken. De balken zelf zijn volledig kaal gehaald en tonen zich nu weer in hun houten glorie.

In de kap werden de dakramen gereorganiseerd: grote lompe ramen maakten plaats voor kleinere op betere posities. De niet passende haard in de woonkamer is vervangen door een nieuwe marmere schouw in 18e eeuwse stijl.

De schuiframen in de voorgevel die door de scheefstand nauwelijks nog te openen waren zijn vakkundig hersteld door timmerman Ad Scheel en voorzien van nieuwe

OVERZICHT VAN VERANDERINGEN AAN DE GEVEL DOOR DE TIJD (BRON: 1METER98 ARCHITECTEN, 2016).

IN DE WAND OP DE DERDE VERDIEPING ZIJN DRIE DEUREN BLIND OPGENOMEN IN DE LATTENWAND; VOOR LOGEERKAMER, BADKAMER EN TOILET.

DERDE ETAGE; ZICHT OP DE NIEUWE TRAP EN DE LATTENWAND WAARIN DEZE DOORLOOPT.

hoogwaardige tochtsluitingen. Met gelaagd monumentenglas was het mogelijk isolerend glas toe te passen met behoud van de bestaande sponning.

Om het extra gewicht van het gelaagde glas te compenseren en de ramen weer soepel te kunnen openen en sluiten zijn schuifraamveren aangebracht, onzichtbaar in de gewichtkoer.

De indeling van de tweede en derde etage is volledig gereorganiseerd. De zolder bleef om budgettaire redenen zoveel mogelijk ongemoeid; alleen de toegang vanaf de onderliggende verdieping werd noodzakelijkerwijs verlegd.

Trap

De opdrachtgever wilde een trap die parallel aan de zijmuren naar boven loopt. Daarmee kon de woonkamer in zijn ogen zo ruim en open mogelijk worden.

Een en ander zou echter betekenen dat een nieuw trapgat gemaakt moest worden, haaks op de balklagen. Daarbij zouden originele vloerbalken afgekort moeten worden om een raveling te maken. Dat wilden de architect en de gemeente Amsterdam niet.

Gekozen werd daarom voor een trap die haaks staat op de muren en met de balklaag meeloopt. Zo kon de opgang zonder zaagwerk tussen de balken doorgestoken worden. Door de trap uit te voeren in slanke eikenhouten stijlen is er nu zicht door de trap en is een subtiele scheiding ontstaan tussen woonkamer en eetkeuken. De treden zweven als het

ware tussen de opengewerkte eiken latten. Bij het opgaan van de trap lopen de eiken latten door in de wand op de verdieping en word je met een mooie bocht op vloeiende wijze de overloop op geleid. In de wand zijn de deuren naar badkamer, toilet en logeerkamer onzichtbaar opgenomen. Daartoe zijn blinde pivotscharnieren toegepast en handgrepen in de latten ingewerkt. Ook de verlichting van de gang is volledig in de wand geïntegreerd, door led strips in de latten in te frezen, vervaardigd door Mo Bayo.

1meter98 architecten is verantwoordelijk voor het hele ontwerptraject, van schets tot oplevering. Tevens heeft het bureau de monumentenvergunning verzorgd, inclusief dakramen en toepassing van isolatieglas en dat is in de Amsterdamse grachtengordel tegenwoordig allesbehalve een sinecure. Aannemer Van den Engel uit Maarssen tekende voor de uitvoering, met inbegrip van trap en lattenwand.

HET SPEL VAN STALEN LEUNINGEN IN DE KLEUR 'SCHWARZBRAUN': ZWART MET EEN TIKKELTJE BRUIN ERIN.

